

Márton László

A madárlátta ezredes

Volt egyszer egy magasrangú szovjet katonatiszt, még a nevét is tudom: Polkovnyik ezredes. Október közepén, miután a 2. Ukrán Front 18. harckocsizó ezrede felszabadította Hömpölyzugot, ő lett városunk szovjet katonai parancsnoka. Megbízható, bevált vezetőként sok jó tulajdonságának adta tanújelét: a kihallgatásokat gyorsan lefolytatta, döntései helyesnek bizonyultak, és egy az egyben váltotta rubelre a pengőt. Talán még most is itt járna-kelne köztünk, ha egy sor emlékezetre méltó, rendkívüli esemény el nem ragadta volna. Én pedig éppen ezeket az eseményeket fogom nektek elbeszélni, kedveseim, pontosan úgy, ahogyan legöregebb nagynénikémtől hallottam. Egy árva szó nem sok, annyit sem teszek hozzá, egy vak hang nem sok, annyit sem hagyok ki belőle.

Polkovnyik ezredes, a hömpölyzugi szovjet városparancsnok egy szép tél végi napon betárazza géppisztolyát, és kimegy a határba vadászni. Az egyik őrszem, Perehod harcos átengedi a szögesdróttal befont spanyollovakosok közti ösvényen. A másik őrszem, Perehvat harcos átengedi a nemrég telepített taposóaknak közti átjárón. És Polkovnyik ezredes már kint is találja magát a nagy magyar pusztaságban! Nem fél a sötétben bujkáló fasisztáktól, nem fél a magánytól, nem fél az eredendő büntől. Nem fél ő semmitől, mert tudja, hogy mindnyájan Sztálin elvtárs kezében vagyunk.

Hát, amint megy-mendegél a nagy magyar pusztaságban, egyszerre csak megpillant a földön egy kis, tarka kígyót. „Ejha – kiáltja örvendezve –, József-nap előtt talált kígyó mája meggyógyítja a flekktífuszt!” Azzal odatartja géppisztolyát a kis, tarka kígyó fejéhez, és kibiztosít. Ekkor azonban megszólal a kis, tarka kígyó: „Hallod-e, Polkovnyik elvtárs, három kígyófióka sír utánam otthon. Kíméld meg az életemet, meghálálom!” Csodálkozik Polkovnyik ezredes: József-nap előtti kígyó, és még beszélni is tud! Ilyen jószág nem terem minden bokorban! „Ide hallgass, te Zmeja – mondja, mert ezt a nevet adta a kígyónak nagy hirtelenjében –, szerencséd, hogy nem vagyok flekktífuszos, így tehát nem kell a májad. Eredj, bújj vissza a lyukadba!” Mire a kígyó: „Ha szükség lesz rám, jelentkezem!”, így szól, és a boldogságtól reszketve eltakarodik.

Polkovnyik ezredes megy-mendegél tovább a nagy magyar pusztaságban, hát egyszerre csak megpillant a földön egy kis, foltos ürget. „Ejha – kiáltja örvendezve –, József-nap előtt talált ürge zsírja meggyógyítja a szifilisz!” Azzal odatartja géppisztolyát a kis, foltos ürge fejéhez, és kibiztosít. Ekkor azonban megszólal a kis, foltos ürge: „Hallod-e, Polkovnyik elvtárs, kilenc ürgefióka sír utánam otthon.

Kíméld meg az életemet, meghálálom!” Csodálkozik Polkovnyik ezredes: József-nap előtti ürge, és asztrahanyi kiejtéssel beszél oroszul! Ilyen jószág nem terem minden bokorban! „Ide hallgass, te Szuszlik – mondja, mert ezt a nevet adta az ürgének nagy hirtelenjében –, szerencséd, hogy nem vagyok szifilisz, így tehát nem kell a zsírod. Eredj, bújj vissza a lyukadba!” Mire az ürge: „Ha szükség lesz rám, jelentkezem!”, így szól, és a boldogságtól reszketve eltakarodik.

Polkovnyik ezredes megy-mendegél tovább a nagy magyar pusztaságban, hát egyszerre csak megpillant a földön egy nagy-nagy parlagi sast. „Ejha – kiáltja örvendezve –, Sztálin elvtárs névnapja előtt talált sas tüdeje megvéd a letartóztatástól!” Azzal odatartja géppisztolyát a nagy-nagy parlagi sas fejéhez, és kibiztosít. Ekkor azonban megszólal a nagy-nagy parlagi sas: „Hallod-e, Polkovnyik elvtárs, tizenhárom sasfióka sír utánam otthon. Kíméld meg az életemet, meghálálom!” Csodálkozik Polkovnyik ezredes: József-nap előtti sas, és úgy hazudik, mint egy Üzbegisztánba telepített krími tatár! Ilyen jószág nem terem minden bokorban! (Polkovnyik elvtárs egyrészt értett a sasokhoz, és tudta, hogy egyszerre csak egy fiókájuk van, másrészt értett a krími tatárokhoz is. Azok is mindig a porontyaikat emlegették.) „Ide hallgass, te Orjol – mondja, mert ezt a nevet adta a sasnak nagy hirtelenjében –, szerencséd, hogy egyrészt jókedvem van, másrészt úgyszem fognak letartóztatni, hiszen a dolgozó népet szolgálom, így tehát nem kell a tüdőd. Eredj, bújj vissza a lyukadba!” Mire a sas: „Ha szükség lesz rám, jelentkezem!”, így szól, és a boldogságtól reszketve eltakarodik.

Ugye, ti is észrevettétek, kedveseim, hogy Polkovnyik ezredes rosszul mondta, amit utoljára mondott, hiszen a sas nem lyukban lakik, ezért aztán visszabújni sem tud beléje. Azt is rosszul tudta, hogy nem fogják letartóztatni, mert mihelyt visszaérkezett a vadászatról, a SZMERS (Szmerty spionam, „Halál a kémekre”) hirtelen színre lépő tisztjei lefegyverezték, és belökdösték abba az amerikai gyártmányú terepjáróba, amely abban az órában jött a Hömpöly túloldaláról, amikor Polkovnyik ezredes az aknazáron túl vadászgatott. A gépjármű ismét rágördül a kompra, majd a túlsó parton eltűnik a szemünk elől, és nem látjuk soha többé.

*

No, de ne búsuljatok! Nem az történt, hogy Sztálin elvtárs és a dolgozó néptömegek bizalma megrendült Polkovnyik ezredes iránt, hanem az ellenkezője. Egy nagy-nagy szolgálatot vár tőle Sztálin elvtárs és a nemzetközi munkásosztály.

Zúg a SZMERS kocsija, száguld a SZMERS kocsija, rohannak hátrafelé az útszéli fák! Mire leszáll a nap, megérkezünk Debrecenbe. Ott aztán az amerikai gyártmányú terepjáró nem hajt se jobbra, se balra, hanem egyenesen begördül a Szövetséges Ellenőrző Bizottság kapuján. Polkovnyik ezredes fölmeleg egy szép, fehér márványlépcsőn. Annak legfelső fordulójában ott áll Nakazanycsikov elvtárs, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke, és közli vele Presztuplenycsikov külügyi népbiztos üzenetét.

Ennek pedig úgy foglalható össze a veleje, hogy: Sztálin elvtárs egyetlen lányát, Világszép Szvetlánát elrabolta egy nagy, tüzes sárkány, és most Polkovnyik ezredesre hárul a feladat, hogy a cárkisasszonyt – akarom mondani, az ifjú elvtársnőt – felkutassa, kiszabadítsa, végül pedig épségben visszahozza.

Mindezt pedig végbe kell vinned Sztálin elvtárs neve napjáig, vagyis József-napig. Mert ha addig véghez nem viszed, Lubjankába teszlek, onnan is kiveszlek, Butirkába teszlek, onnan is kiveszlek: ímhol már meg is van a sírod a Lefortovo pincéjében!

*

Ehhez pedig azt is tudnotok kell, hogy Sztálin elvtárs akkoriban Európa jövőjével volt elfoglalva. Volt neki Moszkvában, a Kremlben egy szép, nagy szobája, abban egy szép, nagy asztal, azon egy szép, nagy térkép, és azt ő egy szép nagy ollóval szétnyírálta, majd egy szép nagy szalaggal összeragasztgatta. Időnként beült a szobaárnyékszékre, mert az alkotás jóleső izgalmától hasmenése volt.

Hát amint így nyírál és ragasztgat – hogy aszondja, Bulgária 75 százalékban szovjet érdekeltség, Finnország meg csak 35 százalékban, de mi lenne, ha ezt is feltornásznánk Churchillnél 45-re, vagy mondjuk 51-re? –, egyszerre csak jelentik neki, hogy egyetlen lányának, Világszép Szvetlánának egy bizonyos Bezbozsnyik filmrendező udvarol.

Hinnye, azt a fűzfánfüttyülő rézangyalát neki! Na és ki az a Bezbozsnyik?

Hát... hát... ez a Bezbozsnyik a világhírű Seftelovics tanítványa... tetszik tudni, aki a Fehér-tengeri Csatorna építéséről készített mozgókép alapú hőskölteményt... meg a kis Pavlik Morozovról, aki följelentette gabonarajtegető kulák szüleit...

Azt én tudom, hogy Seftelovics mit készített meg mit nem, de most Bezbozsnyikről van szó! Kiféle, miféle?

Hát... ez a Bezbozsnyik... hát, hát, hát... kozmopolita... dekadens... negyvenéves bőven elmúlt... és tegnap este, amikor Szvetlána elvtársnővel megnézte A diktátor című filmet, színarannyá változott a jobb keze középső ujjá, ami annak a jele, hogy a Proszektör filmszínház páholyában oda nyúlkaált, ahová neki nem lett volna szabad.

Hinnye, azt a kaporszakállú hétszentséges szubsztanciáját neki!

Sztálin elvtársnak nemigen jutott ideje rá, hogy Világszép Szvetlánával törődjön, de azt azért nem szeretne volna, hogy Bezbozsnyik filmrendező a moszkvai metróban mutogassa a színarany középső ujját. Intézkedik, hogy a hírhozót, aki beleszólt Európa jövőjébe, nyakazzák le, méghozzá most azonnal, és hogy Seftelovics tanítványa még aznap induljon útnak a leggazdagabb kazahsztáni uránlelőhelyek felé, ahol szovjetellenes propaganda miatt huszonöt évig szentelheti csekély erejét az uránérc-kitermelésnek. Ezt követően a világ népeinek bölcs tanítója ott folytatja a nyírálást és ragasztgatást, ahol az imént abbahagyta.

Hát, amint így nyírál és ragasztgat – hogy aszondja, Magyarország 85 százalékban szovjet érdekeltség, Görögország meg csak 43 százalékban, de mi lenne, ha ott is kirobbanna egy olyasféle polgárháború, amilyen Oroszországban is volt? –, egyszerre csak atomvillanást lát jobbról, aztán feketeséget lát, aztán nem lát semmit, mert olyan erővel tört rá a hasgörcs, hogy rohanva is alig-alig érkezett meg a szobaárnyékszékre.

Hinnye, azt a halványlila dunsztban pácolt radai rossebét neki! Amíg mi itt Európa jövőjével totózáunk, Rooseveltt ledobta Moszkvára az atombombát!

Megy a Gulagra az egész légvédelem!

Igen ám, de máris jelentik Sztálin elvtársnak, hogy sehol semmi atomcsapás. Az emberek járkálnak az utcákon, a házak épek, még az ablakok sincsenek betörve. Mister Roosevelt pedig rossz egészségi állapotban van. Már az álarcát sem tudná ledobni, nemhogy az atombombát.

Hát akkor meg mi van?

Tisztelettel jelentem, az van, hogy jött a levegőben egy nagy, tüzes sárkány. Először tüzet okádott, aztán árnyékot vetett, végül karmos mancsával benyúlt Sztálin elvtársnő lakosztályának ablakán, és – hess-huss – már vitte is magával az elvtársnőt!

Sztálin elvtárs intézkedik, hogy a hírhozót, aki beleszólt Európa jövőjébe, nyakazzák le, még hozzá most azonnal, aztán kitekint a Kreml mindent látó, bűvös ablakán, hátha megpillantja Világszép Sztálinát. Néz jobbra, néz balra, néz fölfelé, néz lefelé. Lát ilyen csatát, olyan romhalmazt, ilyen menekülést, olyan éhínséget, ilyen fogolytábor, olyan tömegsírt, de Világszép Sztálinát nem látja se égen, se földön. Hát amint így nézelődik, egyszerre csak megpillantja vitéz katonáját, Polkovnyik ezredest, amint a Hömpölyzugi Köztársaság kellős közepén basáskodik, páváskodik, és egy az egyben váltja a pengőt rubelre.

Nosza, bölcs vezérünk rögtön hívhatja a SZMERS főnökét, Nyeizvesztijn tábornokot, aki ilyen alkalmakkor egyszerre mindjárt három példányban jelenik meg, mint a régi görög mondákban az Erinniszek. „Nohát, sólymocskaím – mondja a három jómadárnak –, ugye látjátok ezt a Polkovnyikot, amint basáskodik, páváskodik, és egy az egyben váltja a pengőt rubelre? Ugyan már, kapjátok a karmaitok közé!”

*

Hát így hárult Polkovnyik ezredesre az a megtisztelő, de nem éppen könnyű feladat, hogy hozza vissza Világszép Sztálinát a tüzes sárkány torkából. Sztálin elvtárs – igen bölcsen, kiváló emberismerettel – úgy számított, hogy az ő vitéz katonája a sárkány karmait szanatóriumnak fogja érezni a SZMERS-sólymocska karmaihoz képest.

Így is lett. Mihelyt a pribékecskék, hóhérocskák, szakértőcskék egy kicsit elbeszélgettek, eltréfálkoztak vele, Polkovnyik ezredes már valósággal égett a vágytól, hogy visszahozza a sárkány torkából Világszép Sztálinát, ezzel is bizonyítva, hogy nem vált méltatlanná Sztálin elvtárs és a dolgozó néptömegek bizalmára.

Igen ám, de ahhoz, hogy kiszabadítsa a fiatalok elvtársnőt, meg is kell küzdenie a sárkánnyal. Ahhoz pedig, hogy megküzdjön vele, el is kell jutnia hozzá. Ő pedig még csak azt sem tudja, hol keresse!

Mondják neki a SZMERS ragadozó madarai: „Ez már a te dolgod, kedveském. Keresd meg a sárkányt a magad módján, úgy, ahogy tudod. Ma van hétfő, csütörtökig adunk időt rá. Ha csütörtökön sem tudod megmondani, hol az a trockista, buharinista, vlaszovista sárkány, akkor kénytelen leszel bevallani, hogy 1941-ben a japán császárnak küldözgettél morzejeleket, amikor az ujjaiddal doboltál az asztalon!”

Búslakodik Polkovnyik ezredes, nem tudja, mitévő legyen. Nekivágna ő a nagyvilágnak, hogy megkeresse azt a sárkányt, de hát nem kapott útlevelet, sőt még a cellájából sem szabad kilépnie. Azt ugyanis elfelejtettem mondani az imént, hogy Polkovnyik ezredest belökték egy szűk cellába, ahol van egy szalmazsák, de arra nem szabad leülnie, van egy vödör, de az igencsak büdös, és van egy villanykörte, de az nem azért világít éjjel-nappal, hogy világos legyen, hanem azért, hogy ne lehessen aludni.

Jár fel és alá, mint a ketreche zárt prérifarkas. Fogja a fejét, mint Rodin Gondolkodója.

Hát amint így tépelődik, egyszerre csak egy kis csobbanást hall, aztán halk, súrlódó neszt. Odanéz, és látja, hogy a vödörből, amely igencsak büdös, előbújik az a kis, tarka kígyó, akinek ő megkímélte az életét, és így szól hozzá: „Egyet se búsulj, Polkovnyik ezredes! Nagy bajban vagy, de én segítek rajtad. Adok neked két kis virágszirmot, azokat dugd fel az orrodba, de jól. Majd ők elvisznek Egyszínű Nagygazdádihoz, aki biztosan megmondja neked, hol az a sárkány.”

Így is lett: Polkovnyik ezredes feldugja a virágszirmokat a két orrlyukába, és hipp-hopp, máris ott találja magát Egyszínű Nagygazdádinál, aki tetőtől talpig fekete, mint a gyász. Igen ám, de amint jobban szemügyre veszi az ismerős színt, látja, hogy az nem igazán fekete, inkább csak sötétfehér. „Nem baj – gondolja –, nekem ez így is nagyon jó lesz!” Kérdi Polkovnyik ezredestől Nagygazdádi: „Mit akarsz tőlem, kiskutyám?” Mire Polkovnyik ezredes: „Mondd meg nekem, tekintetes Egyszínű: hol az a sárkány, aki elrabolta Szvetlána elvtársnót?” Mire Nagygazdádi: „Jaj, kiskutyám, azt én is nagyon szeretném tudni!” Azzal szájon vágja Polkovnyik ezredest, aki elveszíti az eszméletét. Amikor pedig magához tér, ott hever a cellája betonpadlóján, és úgy fáj minden porcikája, mintha szöges bakancssal taposták volna meg.

Kérdik tőle a SZMERS-madárkák: „Na, te híres felmosórongy kétszer kicsavarva, tudod-e már, hol az a sárkány? Még nem tudod? Jól van, mi várhatunk, de ha csütörtökön, azaz holnapután sem tudsz számot adni róla, akkor kénytelen lesz elbevallani, hogy 1934-ben te gyilkoltad meg Kirovot!”

*

Búslakodik Polkovnyik ezredes, nem tudja, mitévő legyen. Rágja a körmét, mint Botticelli képén Vénusz. Tépi a haját, mint Gogol regényében Csicsikov.

Hát, amint így tépelődik, egyszerre csak egy kis recsenést hall, aztán halk, súrlódó neszt. Odanéz, és látja, hogy a szalmazsákból, amelyre nem szabad leülnie, előbújik az a kis, foltos ürge, akinek ő megkímélte az életét, és így szól hozzá: „Egyet se búsulj, Polkovnyik ezredes! Nagy bajban vagy, de én segítek rajtad. Adok neked két kis búzaszemet, azokat dugd fel a nyelved alá, de jól. Majd ők elvisznek Kétszínű Nagybátyádihoz, aki biztosan megmondja neked, hol az a sárkány.”

Így is lett: Polkovnyik ezredes feldugja a búzaszemeket a nyelve alá, és hipp-hopp, máris ott találja magát Kétszínű Nagybátyádinál, aki deréktől fölfelé sárga, mint az irigység, deréktől lefelé zöld, mint a féltékenység. Igen ám, de amint job-

ban szemügyre veszi az ismerős színeket, látja, hogy a sárga igazán sárga, viszont a zöld nem igazán zöld, inkább csak olyan takonyszínű. „Nem baj, gondolja –, nekem ez így is nagyon jó lesz!” Kérdi Polkovnyik ezredestől Nagybátyádi: „Mit akarsz tőlem, kisöcsém?” Mire Polkovnyik ezredes: „Mondd meg nekem, kegyelmes Kétszínű: hol az a sárkány, aki elrabolta Szvetlána elvtársnőt.” Mire Nagybátyád: „Jaj, kisöcsém, azt én is nagyon szeretném tudni!” Azzal hasba rúgja Polkovnyik ezredest, aki elveszíti az eszméletét. Amikor pedig magához tér, ott hever a cellája betonpadlóján, és úgy fáj minden porcikája, mintha gumibottal ütlegelték volna a veséjét.

Kérdik tőle a SZMERS-madárkák: „Na, te híres májipástétom kenyérre kenve, tudod-e már, hol az a sárkány? Még nem tudod? Jól van, mi várhatunk, de ha csütörtökön, azaz holnap sem tudsz számot adni róla, akkor kénytelen leszel bevallani, hogy 1908-ban te csempészted Szibériába a Tunguz-meteort, és 1883-ban te robbantottad fel a Krakatoa-vulkánt.”

*

Búslakodik Polkovnyik ezredes, nem tudja, mitévő legyen. Forog saját keserű levében, mint a tormába esett féreg. Kaparja a falat, mint a vakolatba kevert kőműves kutyája. Mert a kígyó és az ürge még csak előbújhatott valahonnét, de honnan bújjon elő az a parlagi sas, akinek ő megkímélte az életét?

Hát, amint így tépelődik, egyszerre csak egy kis hussanást hall, aztán halk, sűrűlő neszt. Odanéz, és látja, hogy a villanykörte, amely éjjel-nappal vakító fénnel ég, most hunyorogni kezd, és így szól hozzá: „Egyet se búsulj, Polkovnyik ezredes! Nagy bajban vagy, de én segítek rajtad. Adok neked két kis tollpihét, azokat dugd fel a seggedbe, de jól. Majd ők elvisznek Háromszínű Nagyapádihoz, aki biztosan megmondja neked, hol az a sárkány.”

Így is lett: Polkovnyik ezredes feldugja a tollpihéket a seggébe, és hipp-hopp, máris ott találja magát Háromszínű Nagyapádinál, aki alul zöld, mint a fű, középen fehér, mint a hó, és felül piros, mint a vér, a három együtt meg olyan, mint a magyar zászló. Igen ám, de amint jobban szemügyre veszi a Magyarországról ismerős színeket, látja, hogy a zöld igazán zöld, a fehér is igazán fehér, de a piros nem igazán piros, inkább csak halványrózsaszín.

„Ez már baj – gondolja –, sehogyan sem lesz ez így jó!”

Hogy, hogy nem: talál a zsebében egy apró üvegszilánkot, azzal megvágja a karját, és Nagyapádi felső harmadát bemázozza a saját vérével. Most már csakugyan piros, mint a vér. Mondja is neki Nagyapádi: „Derék gyerek vagy, kisunokám! Hadd halljam, mit akarsz tőlem!” Mire Polkovnyik ezredes: „Mondd meg nekem, főméltóságú Háromszínű: hol az a sárkány, aki elrabolta Szvetlána elvtársnőt?” Mire Nagyapádi: „Jaj, kisunokám, nehéz dolgod lesz, ha őt keresed. Szvetlána elvtársnő nincs a földön, nincs a tengerben és nincs a levegőben. Ezért is nem láthatja őt Sztálin elvtárs a Kreml mindent látó bűvös ablakából. Én viszont látom az elvtársnőt, mert én vagyok Vak Pali, Vak Pali Mindent Lát. Világszép Szvetlána jelenleg a Holdon tartózkodik, annak is a túlsó oldalán, amely a Földről nem látható. Ott őrzi őt a tüzes sárkány!” Mire Polkovnyik ezredes: „No és megengeded, hogy odamenjek és kiszabadítsam?” Mire Nagyapádi:

„Kemény fába vágod a fejszédet, kisunokám! A Holdra csak a halottak juthatnak fel, te pedig, ha jól veszem észre, még élsz!”

Búslakodik Polkovnyik ezredes, nem tudja, mitévő legyen. Miért is tartozik ő még az élők közé? Egyfelől tudja, hogy a halottaknak jobb soruk van, mint az élőknek. Másfelől meg azt is tudja, hogy szovjet tudósaink a háború után úgyszólván konstruálnak egy űrhajót, amely hamarosan felrepül a Holdra, de mikor lesz már az a hamarosan?

Megkérdezi Nagypapától: „Ó, nagytiszteletű Vak Pali, Vak Pali Mindent Lát! Nem látod semmi lehetőségét annak, hogy élő ember feljusson a Holdra, még mielőtt elkészül a szovjet űrhajó?” Mire Nagypapa: „Egy lehetőséget látok rá, kisunokám. Élő ember is feljuthat a Holdra, mihelyt sasmadarat kakál. De olyan ember, aki erre képes, nem terem minden bokorban!”

Hát, uramfia! Alighogy Nagypapa kimondta ezt a néhány szót, Polkovnyik ezredes hasában vonaglani kezdenek a belek. Úgy tekeregnek, úgy rángatóznak, mintha a Szovjetunió 1936-os alkotmányát emésztenék. Polkovnyik ezredes letolja a gatyáját, és leguggol Háromszínű Nagypapa alsó harmadához, amely zöld, mint a fű. Nosza, csakhamar előbújik a két kis tollpihe meg minden egyéb, ami velejár. És mi történik? Szélesebes növekedésnek indulnak! Egyikből lesz a sas jobb szárnya, másikból a sas bal szárnya, a többi anyagból meg a sas összes többi része. Micsoda hatalmas madár lett belőle! Már akkora, mint egy vitorlázórepülő! Hátratekint, és gáztamadást jelző szirénaként vijjogó hangján megkérdezi: „Hová vigyelek, ezredes elvtárs?”

*

Hömpölyzug szovjet városparancsnoka elbúcsúzik Nagypapától, felpattan a parlagi sas hátára, az pedig felszáll, és repül magasra, magasabbra, még annál is magasabbra!

Egyszerre csak hátratekint, és megkérdezi: „Látod-e a tengert és a földet, ezredes elvtárs?” Feleli Polkovnyik ezredes: „Már hogyne látnám őket! A tenger akkora, mint egy víztározó a kommunizmusban, a föld pedig akkora, mint egy növénytelen telep a fejlett szocializmusban!” Kérdezi a sas: „No és egyebet nem látsz?” Feleli Polkovnyik ezredes: „De igen, látok egy nagy tüzet. Azt is látom, hogy ezek Drezda lángjai. Az angol légió most bombázza szét a várost.”

Továbbrepül a sas magasra, magasabbra, még annál is magasabbra. Egy idő után ismét hátratekint, és megkérdezi: „Látod-e a tengert és a földet, ezredes elvtárs?” Feleli Polkovnyik ezredes: „Már hogyne látnám őket! A tenger akkora, mint egy fürdőkád a kapitalizmusban, a föld pedig akkora, mint egy brokát asztalkendő a feudalizmusban!” Kérdezi a sas: „No és egyebet nem látsz?” Feleli Polkovnyik ezredes: „De igen, látok egy nagy tüzet. Azt is látom, hogy ezek Jokohama lángjai. Az amerikai légió most bombázza szét a kőolajfinomítót és a kikötőt.”

Továbbrepül a sas magasra, magasabbra, még annál is magasabbra. Egy idő után harmadszor is hátratekint, és megkérdezi: „Látod-e a tengert és a földet, ezredes elvtárs?” Feleli Polkovnyik ezredes: „Már hogyne látnám őket! A tenger akkora, mint egy amfora a rabszolgatartó társadalomban, a föld pedig akkora,

mint egy kőbalta az ősközösségben!" Kérdi a sas: „No és egyebet nem látsz?” Feleli Polkovnyik ezredes: „De igen, látok egy iciri-piciri tüzet a Hömpölyzugi Köztársaságban. Azt is látom, hogy ez annak a levélnek a lángja, amelyben Mrázik elvtárs tárgyalni hívja Mátraikat. No de a mi Mátrai elnökünk nem alkuszik! Sztálin elvtárs neve napján ünnepélyesen elégeti Mrázik elvtárs központosító szándékkal fogalmazott levelét. Ezt is világosan látom! Sőt még azt is látom, hogy Juliska néni a Demokratikus Nőszövetség nevében ünnepélyesen átnyújt Mátrainak egy seprűt, mondván, hogy: elnökünk ezzel söpörje ki a mi kis köztársaságunkból a reakciót!”

És alighogy ezeket a lényeglátásról tanúskodó szavakat kimondta, a földre kakált sasmadár megérkezik a Holdra, annak is a túlsó oldalára, amely a Földről nem látható. Megvárja, amíg utasa lekászálódik a hátáról, majd így szól: „Most magadra hagylak, ezredes elvtárs. Ha szükség lesz rám, jelentkezem!” Azzal, sitty-sutty, elrepül, ki tudja, hová.

*

Tudjátok meg, hogy a Holdon, főleg annak túlsó oldalán, amely a Földről nem látható, ugyanolyan az élet, mint nálunk. Ott is vannak fák és füvek, hegyek és völgyek, sivatagok és mocsarak. Ott is létezik osztályharc és kizsákmányolás, éberség és pártfegyelem, önkritika és demokratikus centralizmus. Talán csak emberek nincsenek, de ők nem is hiányoznak senkinek.

Megy-mendegél Polkovnyik ezredes a holdbeli termelőerők és termelési viszonyok között. Nem fél a szovjetellenes partizántevékenységtől, nem fél a magánytól, nem fél az eredendő bűntől. Nem fél ő semmitől, mert tudja, hogy mindnyájan Sztálin elvtárs kezében vagyunk.

Hát, amint megy-mendegél a nagy holdbeli pusztaságban, egyszerre csak útját állja egy vasajtó, amilyenje csak egy harcokcsinak van, és megkérdezi: „Mit akarsz tőlem, Polkovnyik ezredes?” Mire Sztálin elvtárs vitéz katonája: „Át akarok menni rajtad!” Mire a vasajtó: „Átengedlek, ha megmondod, ki vagyok!” Polkovnyik ezredes töri a fejét erősen, aztán látja ám, hogy a vasajtó valahogy tótágast áll. Felderül az arca, és így szól: „Te vagy az Objektív Idealizmus, akit Marx a fejéről a talpára állított!” A vasajtó pedig így szól: „Rám ismertél, átmehetsz. De rajtam keresztül nincs visszaút!”

Polkovnyik ezredes megy-mendegél tovább a nagy holdbeli pusztaságban, hát egyszerre csak útját állja egy alumíniumajtó, amilyenje csak egy vadászrepülőgéprek van, és megkérdezi: „Mit akarsz tőlem, Polkovnyik ezredes?” Mire Hömpölyzug szovjet városparancsnoka: „Át akarok menni rajtad!” Mire az alumíniumajtó: „Átengedlek, ha megmondod, ki vagyok!” Polkovnyik ezredes töri a fejét erősen, aztán látja ám, hogy az alumíniumajtó valahogy szétesőfélben van. Fülíg húzódik a szája, és így szól: „Te vagy a Mechanikus Materializmus, akit Engels ízekre szedett!” Az alumíniumajtó pedig így szól: „Rám ismertél, átmehetsz. De rajtam keresztül nincs visszaút!”

Polkovnyik ezredes megy-mendegél tovább a nagy holdbeli pusztaságban, hát egyszerre csak útját állja egy betonajtó, amilyenje csak egy légvédelmi bunkernek van, és megkérdezi: „Mit akarsz tőlem, Polkovnyik ezredes?” Mire a SZMERS

letartóztatottja: „Át akarok menni rajtad!” Mire a betonajtó: „Átengedlek, ha megmondod, ki vagyok!” Polkovnyik ezredes töri a fejét erősen, aztán látja ám, hogy a betonajtóból gyökerek lógnak ki, és az egész valahogy röhejes. Örömkönnyek hullanak a szeméből, és így szól: „Te vagy az Empirikriticismus, akit Lenin nevéssé tett, amikor feltárta burzsoá gyökereidet!” A betonajtó pedig így szól: „Nem, én az Egzisztencializmus vagyok, de a létezésbe való belevettségéből az következik, hogy most az egyszer átmehetsz. Csak azt az egyet ne feledd, hogy rajtam keresztül nincs visszaút!”

*

Ha most azt hiszitek, hogy Polkovnyik ezredes útjában ezek után már nem áll több akadály, akkor keservesen csalódní fogtok. Mert amint megy-mendegél Világszép Szvetlána rabsága felé, hát egyszerre csak odaér egy tíz öl széles holdbeli folyóhoz. A folyó partján csónak van kikötve, csónak mellett ott kuporog Jagoda elvtárs. Ajkaival összeszorítja a vizet, bajszával kárászt és keszeget fog, beszivornyázza, és már majszolja is!

Ha ez itt a halottak országa, akkor jó volna tisztázni, hogy Jagoda elvtárs meghalt-e már!

Kérdi tőle Polkovnyik ezredes, kellő tisztelettel: „Az elvtárs, ugye, már nincs az élők sorában?” Jagoda elvtárs feláll, előveszi a bicskáját és így szól: „Itt én kérdezek, és még én sem kérdezek. Átviszlek a túlsó partra, de a bal füled itt marad!” Azzal fogja a bicskát, és nyissz-nyessz, levágja Polkovnyik ezredes bal fülét. És hogy ne végezzen fél munkát, utána, nyissz-nyessz, levágja a jobb fülét is. Utasát csónakba belöki, túlparton kilöki, ott aztán sorsára hagyja. „Mehetsz, amerre látsz!”

Búslakodik Polkovnyik ezredes, sajnálja a bal fülét, siratja a jobb fülét, és gyászolja az orrát, mert azt elfelejtettem mondani az imént, hogy a túlbuzgó Jagoda elvtárs Polkovnyik ezredesnek, nyissz-nyessz, valamiképpen az orrát is levágta.

Hát, amint megy-mendegél Világszép Szvetlána felismert szükségszerűsége felé, egyszerre csak odaér egy száz öl széles holdbeli folyóhoz. A folyó partján bárka van kikötve, bárka mellett ott kuporog Jezsov elvtárs. Fogsorával szűri a vizet, szakállával homárt és langusztát fog, beszürsöli, és már majszolja is!

Ha ez itt a halottak országa, akkor jó volna tisztázni, hogy Jezsov elvtárs meghalt-e már!

Kérdi tőle Polkovnyik ezredes, kellő tisztelettel: „Az elvtárs, ugye, már nincs az élők sorában?” Jezsov elvtárs feláll, előveszi a baltáját, és így szól: „Itt én kérdezek, és még én sem kérdezek. Átviszlek a túlsó partra, de a bal kezéd itt marad!” Azzal fogja a baltát, és riccs-reccs, levágja Polkovnyik ezredes bal kezét. És hogy ne végezzen fél munkát, utána, riccs-reccs, levágja a jobb kezét is. Utasát bárkába belöki, túlparton kilöki, ott aztán sorsára hagyja. „Mehetsz, amerre látsz!”

Búslakodik Polkovnyik elvtárs, sajnálja a bal kezét, siratja a jobb kezét, és gyászolja a fél szemét, mert azt elfelejtettem mondani az imént, hogy a túlbuzgó Jezsov elvtárs Polkovnyik ezredesnek, riccs-reccs, valamiképpen a fél szemét is kiszúrta. Hogy ez a jobb szeme volt-e vagy a bal, azt már a ti képzelőerőtökre bízom.

Hát, amint megy-mendegél Világszép Szvetlána dialektikusan újraértelmezett szabadsága felé, egyszerre csak odaér egy ezer öl széles holdbeli folyóhoz. A folyó partján repülőgép-anyahajó van kikötve, anyahajó mellett ott kuporog Berija elvtárs. Állkapcsával felduzzasztja a vizet, nyelve hegyével vízilovat és krokodilt fog, beszippanjtja, és már majszolja is!

Ha ez itt a halottak országa, akkor jó volna tisztázni, hogy Berija elvtárs meghalt-e már, vagy csak halottnak tettei magát!

Kérdi tőle Polkovnyik ezredes kellő tisztelettel: „Az elvtárs tényleg meghalt, vagy csak tettei magát?” Berija elvtárs feláll, előveszi a benzinmotoros láncfűrészét, és így szól: „A rózsabimbó tettei a csupasz vadrózsaág halálát. A kinyílt vadrózsa tettei a rózsabimbó halálát. A csipkebogyó tettei a vadrózsa halálát. Átviszlek a túlsó partra, de a bal lábad itt marad!” Azzal fogja a láncfűrészét, és siuuuu-siüüüü, levágja Polkovnyik ezredes bal lábát. És hogy ne végezzen fél munkát, utána, siuuuu-siüüüü, levágja a jobb lábát is. Utasát anyahajóba belöki, túlparton kilöki, ott aztán sorsára hagyja. „Mehetsz, amerre látsz!”

Búslakodik Polkovnyik elvtárs, sajnálja a két lábát, siratja, hogy ezek nélkül nem mehet sehová, és gyászolja, hogy nem is lát semerre, mert azt elfelejtetem mondani az imént, hogy a túlbuzgó Berija elvtárs Polkovnyik ezredesnek, siuuuu-siüüüü, valamiképpen a még meglevő fél szemét is kivájta. Hogy ez a bal szeme volt-e vagy a jobb, azt már a ti ítélőerőtökre bízom.

*

Ha most azt hiszitek, hogy itt a vége a mesének, akkor alaposan melléfogatok, mert a java még csak most következik. Igaz ugyan, hogy Polkovnyik ezredes nem tudja rágni a körmét, mert nincsenek körmei, és nem tudja dörzsölni az orrát, mert nincs meg az orra, és nem tudja vakarni a fülét, mert nincs mit és nincs mivel, sőt a kisujját sem tudja mozdítani, mert kisujja sincs; no de lassan járj, tovább érsz! Amint Polkovnyik ezredes, vagy ami megmaradt belőle, javában lábatlankodik és szemtelenkedik, egyszerre csak surrogást, motoszkálást hall. Előbújik egy holdbeli kő alól a kis, tarka kígyó, és egy holdbeli fűcsomó mögül a kis foltos ürge, akiknek ő a nagy magyar pusztaságban megkímélte az életét.

„Nem hagyhatjuk itt Polkovnyik ezredest – mondják egymásnak –, mert szétmarcangolják a holdbeli hangyák!”

„Nosza, gurítsuk el a Bőrzacskók Völgyébe!” – teszik hozzá.

„Igen ám, de ahhoz, hogy odáig elguríthassuk, őt magát is bőrzacskóba kell varrnunk!” – töpregenek tovább. – „No és honnan vesszük hozzá a bőrt? Kicsik és gyengék vagyunk mi ahhoz!”

Tanakodnak, tűnődnek, törik a fejüket. Végül a kis, tarka kígyó nagyot sóhajt, és így szól: „Egy életem, egy halálom, kibújok a bőrből!” Úgy is tesz, ahogy mondta: önfeláldozóan kibújik a bőrből.

Ezt látva, a kis, foltos ürge még nagyobb sóhajt, és így szól: „Nekem is egy életem, egy halálom, én is kibújok a bőrből!” Úgy is tesz, ahogy mondta: egy kicsit még a kígyónál is önfeláldozóbban kibújik a bőrből. Ürgebórt kígyóbőrrel összeillesztenek. Öltenek, varrnak, szegnek, steppelnek, stoppolnak. Hát, végül

Polkovnyik ezredes olyan jól be van varrva a bőrzacskóba, mint vitorlavászon huzatba a lószőr kispárna.

Amikor elkészültek ezzel a munkával, Polkovnyik ezredest egy kicsit legömbölyítették, és gurítani kezdték a Bőrzacskók Völgyébe vezető úton. Gördítették és pördítették, hengergették és fordították, gurigázták és huzigálták, tologatták és nyomogatták. Hej, de megizzadtak ezalatt! Akármennyire szerették Polkovnyik ezredest, mégis úgy érezték: ez már azért egy kicsit sok a jóból!

Hát, amint így kínlódnak, nyűglódnak a legömbölyített Polkovnyik ezredessel, egyszerre csak surrogást és durrogást hallanak a hátuk mögött. Uram Jézus, és minden kalendáriumi szentek! Ezek itt a holdbeli hangyák! Nyomunkban vannak, mindjárt utolérnek! Kőhajításnyira vannak tőlünk, macskaugrásnyira vannak tőlünk, nyakunkban lihegnek, és ezt kiabálják: „Adjál nekünk ruszki katonát!”

Feleli a kis, tarka kígyó, akinek már úgyszincs meg a tarkasága: „Dehogyan adom nektek Polkovnyik ezredest, az én jótévőmet! Inkább szaggassatok szét engem!” Azzal átengedi vézna kis testét a holdbeli hangyáknak, akik miszlikbe szaggatják, és végül így kiáltanak: „Kevés vagy, mint térdkalácsban a mazsola!”

Igen ám, de ezalatt az idő alatt a nyüzött kis ürge tovább görgette Polkovnyik ezredest a Bőrzacskók Völgyébe vezető úton, olyannyira, hogy a messzeségben már látszik az ördög tanyája, amely a völgy bejáratát őrzi. Nem is lenne semmi baj, ha a holdbeli hangyák, akik a kis kígyó maradványaival elvesztegették az időt, újra neki nem iramodtak volna. De bizony felkerekednek, mindjárt utolérnek! Kőhajításnyira vannak tőlünk, macskaugrásnyira vannak tőlünk, nyakunkban lihegnek, és ezt kiabálják: „Adjál nekünk ruszki katonát!”

Feleli a foltos kis ürge, akinek már úgyszincsenek meg a foltjai: „Dehogyan adom nektek Polkovnyik ezredest, az én jótévőmet! Inkább tépjetez szét engem!” Azzal átengedi satnya kis testét a holdbeli hangyáknak, akik cafatokra tépik, és végül így kiáltanak: „Kevés vagy, mint vöröshagymában a bolsevik öntudat!”

Ti most azt kérditek tőlem: „No és hol marad a harmadik állat, a földre kakált, Holdra felszállt parlagi sas? Ideje volna már, hogy jöjjön, és megmentse Polkovnyik ezredest!”

*

Kedveseim, én a legöregebbik nagynénikémtől úgy hallottam ezt a történetet, hogy az ördög ekkor fél mérföldnyire kinyújtja úszóhártyás mancsát, és begurítja a bőrbe varrt Polkovnyik ezredest a Bőrszakok Völgyébe, ahol három napon és három éjszakán át fejben sakkozik vele, mert Polkovnyik ezredes nem tudná megfogni a sakkfigurákat, elvégre nincs meg sem a jobb, sem a bal keze. Az ördög figyelmezteti Polkovnyik ezredest: „Idehallgass, te csonka hetman!” (A Gonosz a polgárháborúban a fehérek oldalán harcolt, és nem volt hajlandó elismerni a Vörös Hadsereg rendfokozatait.) „Szóval, idehallgass, te hetman! Felőlem győzhetsz is, veszíthetsz is, csak elaludni ne aludj el, mert ha elalszol, megöllek!”

Hát az első éjszaka, miközben sakkoznak, és az ördög nyeresre áll, egyszerre csak így szól: „Idehallgass, te hetman! Úgy látom, elaludtál!” Feleli Polkovnyik ezredes: „Kedves ördög elvtárs, azért hiszed, hogy elaludtam, mert a bal szememet Jezsov elvtárs átvette szocialista megőrzésre!” Mire az ördög (aki az

isztambuli emigrációban svábbogár- és bolhacirkuszt üzemeltetett): „Na, jól van, ezt a kifogást most az egyszer elfogadom, de legközelebb nem lesz ilyen könnyű dolgod!” És megnyeri a játszmát.

Második éjszaka, miközben sakkoznak, és az ördög ismét nyeresre áll, váratlanul így szól: „Idehallgass, te hetman! Úgy látom, elaludtál!” Feleli Polkovnyik ezredes: „Kedves ördög elvtárs, azért hiszed, hogy elaludtam, mert a jobb szememet Berija elvtárs átvette szocialista megőrzésre!” Mire az ördög (aki a párizsi emigrációban orosz avantgárd könykiadót üzemeltetett): „Na, jól van, ezt a kifogást most az egyszer elfogadom, de legközelebb már tényleg nem lesz ilyen könnyű dolgod!” És megint megnyeri a játszmát.

Harmadik éjszaka, miközben sakkoznak, és az ördög egészen kivételesen vesztesre áll, váratlanul így szól: „Idehallgass, te hetman! Úgy látom, elaludtál!” Feleli Polkovnyik ezredes: „Kedves ördög elvtárs, azért hiszed, hogy elaludtam, mert nyeresre állok, mégis feladom!” Mire az ördög (aki az 1920-as évek közepén hazatelepült a Szovjetunióba, de aztán úgy megbánta, mint a szuka, aki hetet kölykedzett): „Na, jól van, ezzel a kifogással feliratkoztál a kuláklistára!” Előhossa kacsalábon forgó húsdarálóját, felállítja, rögzíti, bezsirozza, és már előre csámcsog, hogy mindjárt milyen jól beledarálja Polkovnyik ezredest a holdbeli terrorkolbászba.

Hát, amint így zsíroz és cuppog, egyszerre csak, mint a mennykő, süvítvé zuhan a magasból Polkovnyik ezredes megmentője, a parlagi sas. Olyan nagy, mint egy P-47-es brit vadászrepülő a lángoló Drezda fölött, vagy mint egy B-19-es amerikai nehézbombázó a füstölgő Jokohama fölött! A bőrbe varrt Polkovnyik ezredest kiragadja az ördög mancsai közül, és viszi magasba, messzire – ki tudja, hová.

Én tudom, és ne féljeteK, nem tartom titokban.

Nem viszi ő Polkovnyik ezredest se jobbra, se balra, hanem egyenesen az Élet Vizéhez viszi, amelynek forrása ott van a Hold túlsó oldalán, csak éppen a Hold innenső oldala eltakarja előlünk, így hát, kedveseim, ti azt sohasem fogjátok látni.

Nem is olyan nagy baj, hogy nem látjátok, mert az Élet Vizének mindkét partját úgy ellepik a halottak, mint levéltetvek a friss bodzahajtást. Szólongatják a parlagi sást, fohászt intéznek hozzá: „Adjál nekünk ruszki katonát!” De a parlagi sas nem fél tőlük, elhessegeti őket egytől egyig: „Jó lesz nektek levedlett kígyóbőr is! Betömi a pofátokat lenyúzott ürgebőr is!”

Azzal a bőrzacskót óvatosan leereszti az Élet Vizébe. Hát, Uram, Teremtőm, mi történik? Annyi idő alatt, ameddig Hitler a forró zsírban ropogásra sül, Polkovnyik ezredesnek szép sorjában visszánő a két lába, két keze, két füle. Még az orra is visszánő, annyi különbséggel, hogy azelőtt egy tömpe vakarcs éktelenkedett az arca közepén, most meg olyan szép, egyenes orra van, hogy azt a görög márványszobrok is megirigyelhetnék!

Odalent a Földön is erős és daliás volt, de most idefönt, a Holdon háromszor erősebb és tizenháromszor daliásabb. Odalent a Földön is hűséges volt Sztálin elvtársához és a dolgozó néphez, de most hatszor hűségesebb és huszonhatszor önfeláldozóbb! És akkor, kedveseim, a legfontosabb változásról még nem is beszéltem!

Ezt az igen fontos változást Polkovnyik ezredes akkor észleli, amikor rátör az a természeti szükség, amelyet mindközönségesen kisdolognak nevezünk. Hát, amint odanyúl a nadrágjához, mi akad a kezébe? Irgalom atyja, ne hagyj el: egy vasdorong!

Odalent a Földön is nagy és kemény volt Polkovnyik ezredes fasza, de most, idefönt a Holdon kilencszer nagyobb és harminckilencszer keményebb! A szintiszta igazságot mondom, kedveseim: olyan ez a szimbólumértékkel bíró testrészt, mintha a Lenin Kohászati Művekben gőzkalapáccsal kovácsolták volna fallikusra!

Mondja neki a parlagi sas: „Nahát, ezredes elvtárs, most már megvívhatod a sárkánnyal, és kiszabadíthatod Világszép Szvetlánát! Egyvalamire jól vigyázz: Sztálin elvtárs egyetlen lányának nem harminckét foga van, hanem kétszer annyi!”

Polkovnyik ezredes elbúcsúzik a kedves halottaktól, akik levedlett kígyóbőrt habzsolnak, lenyúzott ürgebőrt nyeldekkelnek. Elbúcsúzik a parlagi sastól, aki összezsugorodik, és az lesz, ami volt: két kis tollpihe közt egy nagy rakás szerencsétlenség.

*

Polkovnyik ezredes megy-mendegél a nagy holdbeli pusztaságban. Nyújtogatja visszanyert kezét, sietteti visszanyert lábát, meresztgeti visszanyert szemét, fintorgatja visszanyert orrát. Még sok próbatétel és kaland várhatna rá, de én úgy hallottam legöregebbik nagynénikémtől ezt a történetet, hogy Polkovnyik egyszerűen csak megy-mendegél – jobbra át, lépés indulj; balra át, lépés indulj; hátra arc, lépés indulj –, míg aztán egy szép napon minden húhó és hűha nélkül megérkezik a tüzes sárkány kastélyához. Azt kérdezitek: honnan tudja, hogy éppen ez a kastély a sárkány tulajdona? Megmondom nektek, nem titok. Hát onnan, hogy a kastély körül lándzsákból kerítés van, és a lándzsák hegyére emberfejek vannak kitűzve, királyfiak, hercegfiai, partizánok, vöröskatonák, csupa jobb sorsra érdemes emberfő. Próbálkoztak, pörül jártak.

A hömpölyzugi szovjet városparancsnok a kaputól tisztos távolságra megáll. Tanakodik, töri a fejét: hogyan is juthatna be. Hát, egyszerre csak látja ám, hogy a kapusnak ismerős az arca. „Hiszen te az én katonám vagy – így kiált –, még a nevedet is tudom: Otvaznij tizedes!” Feleli a kapus: „Csak voltam a te katonád, ezredes elvtárs. Trockista lettem, buharinista lettem, vlaszovista lettem, és most ide vagyok áthelyezve a holdbeli Harmadik Birodalomba. Inkább azt árul el: te mit keresel itt?” Az ezredes megmondja: ő bizony Világszép Szvetlánát keresi, és azért keresi, hogy kiszabadítsa. Azt mondja erre a kapus: „Te csak ne szabadítsd ki azt a riherongyot, ezredes elvtárs. Hamis annak minden porcikája. No, de máris többet mondtam a kelleténél, mostantól nem szólok egy szót sem.”

Azzal karon fogja Polkovnyik ezredest, és bekíséri a kastélyba, annak is a fogadótermébe. Hát, az csuda egy terem, annyit mondhatok: valóságos képtár és ritkasággyűjtemény. Van ott a falra kiakasztva Picasso-kép, Chagall-festmény, Salvador Dali-kompozíció, plusz még ott van az 1937-es müncheni „Elfajzott Művészet” kiállítás teljes anyaga is. Annyi minden van ott, hogy nem győzném felsorolni. Nem csoda, hogy Polkovnyik ezredes egy kicsit elbáméskodik, és

alig veszi észre, hogy Lehmbruck és Barlach idegbeteg, torz plasztikai között egy karosszékekben ott ül a maga személyében a tüzes sárkány.

Furcsa istenteremténye volt, annyit mondhatok! Akarom mondani, a Micsurin-féle fajnemesítési paradigma furcsa illusztrációja! Először is, nem hét feje volt neki, nem is három, hanem csak egy. Aztán igaz ugyan, hogy tüzet fúj a száján, de az csak olyan volt, mint valami öngyújtónak vagy maximum hegesztőpisztolynak a lángja. Aztán igaz ugyan, hogy ráncos volt a bőre, mint egy elefántnak, de leginkább, mint egy újszülött elefántborjúnak. Aztán igaz ugyan, hogy karmai voltak, de leginkább olyan benyomást keltenek, mint amikor valaki másfél évig elfelejt körmöt vágni. Úgyhogy Polkovnyik ezredes nem is tudta: ez most egy szokatlanul kicsi óriás vagy egy szokatlanul nagy törpe.

Kérdi a sárkány: „Mit akarsz tőlem, te épkézláb Standartenführer?” Ennek a holdbeli sárkánynak (ne kérdezzétek, miért), valahányszor katonát lát, mindig a Waffen-SS rendfokozatai jutnak az eszébe. De a mi ezredesünk nem zavartatja magát. „Meg akarok vívni veled, te sárkány!” Mire a sárkány: „Aztán miért akarsz megvívni velem, te Sturmbannführer?” Ez a holdbeli sárkány (ne kérdezzétek, miért) váratlanul lefokozza Polkovnyik ezredest! De a mi ezredesünk nem zavartatja magát. „Én csak azért, hogy kiszabadítsam és magammal vigyem Világszép Szvetlánát!” Mire a sárkány akkorát nevet, hogy reng a potroha: „Te csak ne szabadítsd ki azt a riherongyot, Oberstgruppenführer!” (Látjátok, most meg előlépteti!) „Hamis annak minden porcikája! No, de máris többet mondtam a kelleténél, mostantól nem szólok egy szót sem!”

Csodálkozik Polkovnyik ezredes, nem tudja mire vélni a sárkány viselkedését. Gyanítja, hogy valami csalafintaság van a dologban. Kinéz az ablakon, és megpillant odakint egy sor megcsonkított, meztelen férfi hullát: királyfiakat, hercegfiaikat, partizánokat, vöröskatonákat, csupa jobb sorsra érdemes emberi testet. Azt is látja, hogy bizony nemcsak a fejük hiányzik, hanem az a testrészüik is, amelyet a mi ezredesünk esetében megacélozott az Élet Vize. Próbálkoztak, pórul jártak.

Kérdi a sárkánytól Sztálin elvtárs vitéz katonája: „Akkor most vihetem az elvtársnőt, vagy küzdeni kell érte?” Nagyot nevet a sárkány, és így felel: „Próbálkozzál csak, próbálkozzál, és ha nem jársz pórul, viheted!” Azzal vállon veregeti Polkovnyik ezredest, bekíséri egy szép, tágas ebédlőbe, és leülteti egy szép, széles asztalhoz. A szép széles asztal túloldalán ott ül Világszép Szvetlána.

Gyönyörű istenteremténye volt, annyit mondhatok! Akarom mondani, a Lisenko-féle biológiai adaptációelmélet gyönyörű illusztrációja! A szeme kék, mint a Fekete-tenger a szovjet haditengerészet jubileumi gyakorlata közben. A haja színarany, mint a Cseka raktárában a cári család 128 személyes étkezéslete. A szája piros, mint a marxizmus-leninizmus kiskönyvtára füzeteinek fedőlapja! A keble előremutató, mint Muhina szobrásznő kolhozparasztasszonya, kezében a magasba tartott sárlóval!

Kínálgatja vendégét fűrészporból készült kolimai kaláccsal, krumplihéjból készült vorkutai narancstortával, kronstadti matróból készült holdbeli terror-kolbásszal, kulákzsírból készült „Élsportoló” margarinnal. Közben mintha szomorú volna: mintha sóhajtozna, mintha könnyek csillognának a szemében, és

ha kérdezik, nem felel, csak legyint, mint aki máris többet mondott a kelletténél, pedig nem szólt egy árva szót sem.

Vacsora végeztével kézen fogja Polkovnyik ezredest, és beviszi a hálószobába. Leereszti derékig érő, sűrű aranyhaját, és mint aki megadja magát sorsának, végigfekszik a nászi ágyon.

Polkovnyik ezredes, miközben derékszíjával vesződik, csizmájával bíbelődik, lopva körülnéz, és látja ám, hogy a padlót vérfoltok borítják, a falat vérnyomok rútitják, a lepedőt vérpettyek tarkítják. Most már tudja, hol keresendő a csalafintaság! Hát ott, sehol máshol, hogy az elvtársnőnek nemcsak a szájában van harminckét ragyogó, egészséges foga, hanem abban a porcikájában is, amelyet ősanánk, Éva fügefalevéllal takart el a Paradicsomban!

Valljuk meg őszintén, egy kicsit az inába száll a bátorsága. Most érti meg, miről beszélt a három ajtó: arról, hogy nincs visszaút! Felsőhajt, keresztet vet, megcsókolja sapkáján a vörös csillagot. „Egy életem, egy halálom, csak azért is megpróbálom!” Azzal tövig nyomja vasdorongját Sztálin elvtárs egyetlen lányába, Világszép Szvetlánába.

No és mi történik, mi lesz ebből? Sírás, rívás, fogak csikorgatása! Reccsenés, roppanás, robbanás! Olyasféle sűrű kopogás, mint amikor az egyszeri vak ember bottal tapogatózik az erdőben, vagy mint amikor Kollontaj elvtársnő nyakán egy diplomáciai estély közepette elszakad az igazgyöngyökből fűzött nyaklánc!

Világszép Szvetlána harminckét foga – mármint az a harminckettő, amely nem a szájában helyezkedett el – mind egy szálíg beletörik a Lenin Kohászati Művekben gőzkalapáccsal kovácsolt acélfaloszba, amellyel az Élet Vize ajándékozta meg Polkovnyik ezredest. Bezzeg, most nem búslakodik a mi hősrünk, bezzeg, most szemernyi kétsége sincs, mi a teendő! Búslakodik helyette Világszép Szvetlána, sír-rí, mint a záporosó. Sajnálja a metszőfogait, siratja az órlőfogait és gyászolja a tépőfogait, mert azt elfelejtettem mondani az imént, hogy tépőfogai is voltak neki, mint a Romulusról és Remusról gondoskodó farkasszukanak.

Polkovnyik elvtárs akkurátusan összeszedeti a kitért fogakat egy üres konzervdobozba, aztán legjobb tudása szerint vigasztalja Sztálin elvtárs egyetlen lányát. Eredményesen vigasztalja először, sikeresen vigasztalta másodszer és tökéletesen megvigasztalja ki tudja, hányadszor. Én tudom, de nem mondom meg, mert inkább azt mondom el helyette, hogy mire Világszép Szvetlána tökéletesen megvigasztalódik, addigra Polkovnyik elvtárs vasdorongja szín-arannyá változott, és szép, szabályos cirill betűkkel az van belevésve, hogy: „SZGYELANO V SZSZSZR”.

*

Ha most azt hiszitek, hogy itt a vége a mesének, akkor alaposan melléfogtatok, mert az utolsó próbatétel még hátravan. Soha ne bízzatok a sárkány adott szavában, mert hamis annak minden porcikája!

Polkovnyik ezredes kézen fogja a boldogságtól sugárzó Világszép Szvetlánát, és odaáll a sárkány elé: „Próbálkoztam, próbálkoztam, és tessék, nem jártam pórul. Úgyhogy viszem a szép lányt, csüssz!” Mutatja a harminckét kitért fogat, mutatja a színarany vasdorongot, de a sárkány csak vállon veregeti, és így szól

hozzá: „Ide hallgass, te kis Pimpf! Azt hallottam rólad, hogy nagyon gyorsan úszol forró zsírban. Tudod mit, ússzunk versenyt, és ha gyorsabban úszol nálam, már viheted is azt a bűdös ribancot!”

Volt a sárkánypalota udvarán egy jó nagy vastepsi, színültig tele zsírral, de tényleg olyan nagy volt, mint egy úszómedence. Alatta meg volt egy jó nagy tűzhely, de tényleg olyan nagy volt, hogy egy ökörcsordát is meg lehetett volna sütni rajta. Mellette meg volt egy jó nagy halom koksz, antracit, brikett meg minden, amit akartok, és még tizenöt kormos arcú legény szívlapáttal.

Ravasz jószág ám az a sárkány! Hallgassátok csak, mit fundált ki: „Ne egyszerre ússzunk, mert akkor folyton lefröcskölnék egymást, hanem egymás után, vagyis először te, utána meg én. Ez a derék, megbízható Rottenführer pedig mérni fogja az időt!” Azzal stopperórát ad az egyik szívlapátos kormos arc kezébe, míg a többiek rakják a tűzre a tőzeget meg a brikettet, az antracitot meg a kokszot, és már sisteregve forr a zsír a tepsiben!

No, de ne féljete, Polkovnyik ezredesnek is megvan a magához való esze, és főleg van neki három jó haverja, Pirosorrú Fagybirtokos, Kékorru Fagyfőző és Feketeorrú Fagykereskedő. Egy Magadan környéki munkatáborban ismerkedett meg velük, és az meglehetősen hűvös hely, Polkovnyik ezredesnek pedig van egy varázsgyűrűje, amellyel szólítani tudja a három Fagyot. Szólítja is őket, és ejha, alighogy háromszor elfordítja az ujján a gyűrűt, már ott is terem a három haver, a Pirosorrú, a Kékorru és a Feketeorrú.

Megérkeznek, beleülnek a forró zsírba: hát azt úgy lehűtik, hogy mire Polkovnyik ezredes fejest ugrik a tepsibe, már csak simogató, bársonyos langyosságot érez. Úszkál a zsírban, pancsol a zsírban, tocsog a zsírban.

Látja ezt a sárkány, hát, kis híján megüti a guta. Parancsot ad a kormos arcoknak, hogy lapátoljanak erősebben. A Rottenführerek és az Oberscharführerek meg csak lapátolják a tőzeget meg a brikettet, az antracitot meg a kokszot, és íme, vörösen izzik a tepsi alja!

Igen ám, de minél jobban fűtenek azok ott lent, annál inkább hűtenek ezek itt fent, úgyhogy Polkovnyik ezredes az egészről csak simogató, bársonyos langyosságot érez. Úszkál a zsírban, pancsol a zsírban, tocsog a zsírban. Lefröcsköli a sárkányt, sójt, még a nyelvét is kiölti rá.

Ettől aztán a sárkány olyan dührohámot kap, hogy eddig is hasonlított Hitlerre, de most már tizenháromszor annyira hasonlít. Csak úgy villog az a gombszeme, csak úgy rángatózik az a pemzlibajsa! Felüvölt: „Mars ki a tepsiből, te Mischling Ersten Grades, most én következem!”

Azt gondolja: ha Polkovnyik ezredes ilyen jól bírja a forró zsírt, akkor ő még annál is jobban fogja bírni! Igen ám, de amikor Polkovnyik ezredes kiugrik a tepsiből, akkor vele együtt kiugrik a három haver: Pirosorrú, Kékorru és Feketeorrú is.

Most figyeljete jól! A Führer húbelebalázs módjára fejest ugrik a sistergő, füstölgő, bugyborgó zsírfba áf nélkül. És mi történik? Seperc alatt olyan pirosra és ropogósra sül, hogy Gurman Guszti és Haspók Berci is örömet lelné benne. A Rottenführerek és az Oberscharführerek gyorsan kiemelik vezérük testét szívlapátaikkal, de már késő: ez se fog több sületlenséget beszélni, mert úgy meg van sülve, hogy csak na!

Látja ezt a Waffen-SS: sajnálják a Führert, siratják a Hitler-szalonnát és gyászolják a sárkánypalota pusztulását, mert azt elfelejtettem mondani az imént, hogy amikor a Führer fejest ugrott a forró zsírba, abban a szempillantásban kiszabadult a rabságból Világszép Szvetlána, és a háta mögött kártyavárként omlott össze a Reichstag, akarom mondani, a holdbeli csodapalota.

Na most, a Waffen-SS megrohanja a szívlapáttal Polkovnyik ezredest, hogy megbosszulják vezérüket, ha már nem tudták megmenteni. Csakhogy a három jó haver sem tétlenkedik ám! Vörösorrú Fagybirtokos úgy hűt, hogy ami eddig volt elit, mostantól mirelit. Kékorrrú Fagytőkés úgy hűt, hogy ami eddig volt mankó, mostantól zimankó. Feketeorrú Fagykereskedő meg úgy hűt, hogy ami eddig volt cider, mostantól cidri. Akkora hideget bocsátanak a szívlapátokra, hogy csonttá fagynak mind egy szálíg.

*

Polkovnyik ezredes kézen fogja Világszép Szvetlánát, hogy hazavigye édesapja kunyhójába, akarom mondani, a Kreml fogadótermébe. Igen ám, de hogyan jusson vissza a Hold túlsó oldaláról a földi halandók közé? Ki tudja?

Én tudom, és ne féljeteK, nem tartom titokban.

Hát itt a három jó haver. Majd ők segítenek!

Vörösorrú a karjaiba veszi Világszép Szvetlánát, és – hess-huss – már száguld is vele a Föld felé.

Kékorrrú a nyakába ülteti Polkovnyik ezredest, és – hess-huss – már száguld is vele a Föld felé.

Feketeorrú a fülénél fogva megmarkolja azt a marha nagy Dicsőséget, amelyet Polkovnyik ezredes vívott ki a Vörös Hadseregnek, valamint a dolgozó szovjet nép széles tömegeinek, és – hess-huss – már száguld is vele a Föld felé.

Nem repülnek ők se jobbra, se balra, hanem egyenesen Moszkvába, a Kijevi pályaudvar elé, mert ugyebár, holmi tőkéseknek és birtokosoknak mégsem volna illendő a Vörös téren leereszkeszteniük. Szóval, szépen lerakják Szvetlána elvtársnőt és Polkovnyik ezredest a pályaudvar előtt, a marha nagy Dicsőséget meg tévedésből a Régi Arbat utcában teszik le, a Vahtangov Színháznál, és már pilinckéznek is hazafelé, a Magadan környéki családias, meghitt fogvacogtatásba.

Éppen ma van József-nap, Sztálin elvtárs névnapja, úgyhogy nagy az öröm a városban. Hát még akkor mekkorát repes a lakosság szíve, amikor a TASZSZ hírül adja, hogy Sztálin elvtárs egyetlen lánya éppen és egészségesen visszatért a Hold túlsó oldaláról! Ennél szebb névnap ajándékot még Azsajev, a Távolszöveg Moszkvától című – méltán népszerű – regény szerzője sem volna képes kitalálni!

Polkovnyik ezredes viszi a fiatalkorú elvtársnőt a Kremlbe, jelentkezik Sztálin elvtársnál, kihúzza magát, tiszteleg, és röviden jelenti, hogy a parancsot végrehajtotta. Mutatja a konzervdobozban a kitört fogakat, mutatja a gatyájában a színarany vasdorongot. Csak a marha nagy Dicsőséget nem mutatja, mert az ottfelejtődött a Régi Arbat utcában, és a verebek kicsipegették belőle a zabszemeket. De ez talán nem is olyan nagy baj, hiszen Sztálin elvtárs, a világ népeinek bölcs tanítója köztudottan igen szerény ember. „Igazi szovjet hős vagy – mondja Sztálin elvtárs –, hőstetteid jutalmául csak azért nem adom neked a lányomat, mert arra

már Bezbozsnjik filmrendező is rábaszott. Fele királyságomat pedig csak azért nem adom neked ráadásul, mivelhogy híre-hamva sincs itt királyságnak, vannak ezzel szemben szövetségbe forrt szabad köztársaságok. Ezzel szemben tudod mit: kinevezlek vízügyi népbiztosnak!”

Ehhez, kedveseim, annyit, és csak annyit kell tudnotok, hogy Sztálin elvtárs keze alatt nem volt életbiztosítás vízügyi népbiztosnak lenni, de Polkovnyik ezredesnek a szeme se rebben. Kihúzza magát, tiszteleg, és azt feleli: „Parancs, értettem!” Ennél többet nem mond, igaz, kevesebbet sem. És mi történt ezek után? Polkovnyik ezredes kézen fogta Világszép Szvetlánát, vagy inkább elengedte a kezét, és fogta magát. Hogy is mondjam csak, fogta magát, és elment. Ne gondoljatok rosszra, kedveseim: elment a Vízügyi Népbiztosságra. Ott aztán sürgött-forgott, intézkedett, aláírt, pecsételt, felülbírált és telefonált, egyszóval, boldogan élt, amíg koholt vádak alapján ki nem végezték.

Ha Polkovnyik ezredes hömpölyzugi városparancsnok maradt volna, az én mesém is tovább tartott volna.